

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

22. september 2022*

Eelotsusetaotlus – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes – Pikenev krediidileping – Laenuintressi tingimuse ebaõiglus – Tarbija esitatud hagi, milles palutakse tuvastada lepingu tühisus – Tarbija nõuete kohtuväline rahuldamine – Tekkinud menetluskulud, mida tarbija peab kandma – Tõhususe põhimõte – Riigisisesed õigusnormid, mis võivad pärssida tarbijat teostama direktiiviga 93/13/EMÜ antud õigusi

Kohtuasjas C-215/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (Las Palmas de Gran Canaria esimese astme kohus nr 2, Hispaania) 12. märtsi 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. aprillil 2021, menetluses

Zulima

versus

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president S. Rodin (ettekandja), kohtunikud J.-C. Bonichot ja L. S. Rossi,

kohtujurist: A. M. Collins,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Zulima, esindajad: *procurador* F. M. Montesdeoca Santana ja *abogada* Y. Pulido González,
- Hispaania valitsus, esindaja: J. Rodríguez de la Rúa Puig,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Baquero Cruz ja N. Ruiz García,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1.
- 2 Taotlus on esitatud Zulima ja krediidasutuse Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU, varasema nimega „Evofinance EFC SAU“, vahelises kohtuvaidluses seoses menetluskuludega, mida põhikohtuasja hageja on kandnud seoses pikeneva tarbijakrediidilepingu tühisuse tuvastamiseks algatatud menetlusega nimelt seetõttu, et üks selle lepingu tingimustest on ebaõiglane.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 93/13 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:
„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglaste tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on [...] tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].“
[Täpsustatud sõnastus.]
- 4 Direktiivi artikli 7 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:
„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.
2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.“

Hispaania õigus

- 5 Tsiviilseadustiku (Código Civil) artiklis 1303 on sätestatud:
„Kohustuse tühiseks tunnistamise korral peavad lepingupooled vastastikku tagastama lepingu esemeks olevad asjad koos viljadega ja hinna koos intressiga, kui järgmistes artiklites ei ole sätestatud teisiti.“

6 7. jaanuari 2000. aasta tsiviilkohtumenetluse seaduse 1/2000 (Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil; BOE nr 7, 8.1.2000, lk 575) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „LEC“) artiklis 22 „Menetluse lõpetamine nõuete kohtuvälise rahuldamise korral või hagi eseme äralangemise tõttu. Väljatõstmise tagasipööramise erijuhtum“ on sätestatud:

„1. Kui hagi ja vastuhagi esitamisest hiljem ilmnenud asjaoludel puudub põhjendatud huvi saada soovitud kohtulikku kaitset, kuna hageja ja vajaduse korral kostja nõuded on kohtuväliselt või mis tahes muul põhjusel rahuldatud, ning kui pooli on sellest teavitatud ja nad on sellega nõus, lõpetab Letrado de la Administración de Justicia (kohtusekretär) menetluse ilma üheltki poolelt kohtukuludid välja mõistmata.

2. Kui keegi pooltest väidab, et tal on säilinud põhjendatud huvi, eitades põhjendatult, et tema nõuded on kohtuväliselt rahuldatud, või tuginedes mingitele muudele argumentidele, kutsub kohtusekretär pooled kümne päeva jooksul kohtuistungile kohtus, kus vaadatakse läbi üksnes see vaidlusese.

Pärast kohtuistungi lõppu otsustab kohus määrusega kümne päeva jooksul, kas menetlust tuleb jätkata või mitte, ning vastava menetluse kulud jäävad kanda sellele isikule, kelle nõue jäeti rahuldamata.

3. Määrus, millega määratakse menetluse jätkamine, ei kuulu edasikaebamisele. Määruse peale, millega menetluse lõpetatakse, saab esitada apellatsioonkaebuse.“

7 LEC artikli 394 lõikes 1 on sätestatud:

„1. Tuvastusmenetluses kannab esimese kohtuastme kulud pool, kelle kõik nõuded jäeti rahuldamata, välja arvatud juhul, kui kohtu nõuetekohaselt põhjendatud hinnangul tekkis kohtuasjas tõsiseid kahtlusi faktilistes või õiguslikes küsimustes.

Selleks et kohtukulude väljamõistmisel hinnata, kas kohtuasjas oli tõsiseid kahtlusi õiguslikes küsimustes, tuleb arvesse võtta sarnastes kohtuasjades väljakujunenud kohtupraktikat.“

8 LEC artikli 395 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Kui kostja võtab hagi õigeks enne sellele vastamist, ei jäeta kohtukulud tema kanda, välja arvatud juhul, kui kohus tuvastab nõuetekohaselt põhjendades, et kostja on toiminud pahauskselt.

Pahausksus tuvastatakse igal juhul, kui enne hagi esitamist on kostjale saadetud nõuetekohane ja põhjendatud maksenõue või kui on algatatud lepitusmenetlus või esitatud kostja vastu lepitustaotlus.

2. Kui õigeksvõtt toimub pärast hagile vastamist, kohaldatakse eelmise artikli lõiget 1.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

9 Põhikohtuasja pooled sõlmisid 21. septembril 2016 pikeneva tarbijakrediidilepingu. Põhikohtuasja hageja esitas 2020. aasta märtsis põhikohtuasja kostjale nõude see krediidileping lõpetada ja tagastada hagejale summad, mida kostja oli põhjendamatult saanud, kuna hageja leidis, et selle krediidilepingu intressid on liigkasulised. Põhikohtuasja kostja keeldus seda nõuet rahuldamast.

- 10 Põhikohtuasja hageja esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule ka hagi, milles palus tuvastada sama krediidilepingu tühisus. Esimese võimalusena väitis ta, et riigisiseste õigusnormide tähenduses on selle lepinguga ette nähtud intressimäär liigkasuline, ning nõudis selle intressimäära alusel laenatud kapitalist suuremate summade tagasimaksmist. Teise võimalusena väitis ta, et läbipaistvuse puudumise tõttu on laenuintressi määra tingimus direktiivi 93/13 tähenduses ebaõiglane.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tunnistas hagi vastuvõetavaks. Põhikohtuasja kostjale hagi kohta seisukohtade esitamiseks antud tähtaja jooksul taotles viimane kohtuasja registrist kustutamist, väites, et põhikohtuasja hageja nõuded rahuldati kohtuväliselt ja et ta oli asjasse puutuva pikeneva krediidilepingu üles öelnud, ning märkides, et põhikohtuasja hageja ei saa enam vastava krediitkaardiga ühtegi tehingut teha, ning et ta kustutas intressi ja muude tasude jäägi. Põhikohtuasja kostja palus ka, et temalt ei mõistetak menetluskulusid välja. Nimelt näeb LEC artikli 22 lõige 1 ette, et kui nõuded rahuldatakse kohtuväliselt, on menetlus põhimõtteliselt lõpetatud, ilma et peaks kummaltki poolelt menetluskulusid välja mõistma.
- 12 11. septembri 2020. aasta menetlust korraldava meetme kaudu toimetas eelotsusetaotluse esitanud kohus põhikohtuasja hagejale kätte registrist kustutamise taotluse, mille oli esitanud põhikohtuasja kostja ning mis põhines sellel, et hagejal ei olnud enam õiguspärast huvi tõhusat kohtulikku kaitset saada.
- 13 Põhikohtuasja hageja väitis, et see registrist kustutamise taotlus ei ole põhjendatud, kuna põhikohtuasja kostja ei ole tema sõnul rahuldanud kõiki tema nõudeid, eelkõige nõuet tunnistada tühiseks asjaomane pikenev tarbijakrediidileping liigkasulisuse tõttu ja nõuet tasuda menetluskulud. Peale selle rõhutas põhikohtuasja hageja, et enne eelotsusetaotluse esitanud kohtule hagi esitamist nõudis ta edutult põhikohtuasja kostjalt krediidilepingu ülesütlemist ja intressidena makstud summade talle tagasimaksmist.
- 14 Arvestades põhikohtuasja poolte sellist erimeelsust, paluti neil LEC artikli 22 lõike 2 esimese lõigu alusel ilmuda eelotsusetaotluse esitanud kohtusse. Olles pooled ära kuulanud ja nende esitatud tõendid läbi vaadanud, tuvastas nimetatud kohus, et põhikohtuasja hageja nõuded olid rahuldatud kohtuväliselt, kuna põhikohtuasja kostja oli asjaomase tarbijakrediidilepingu üles öelnud ja maksnud tagasi alusetult makstud summad. Ka tõdes kohus ühelt poolt, et enne kohtule esitatud hagi esitamist oli põhikohtuasja hageja korduvalt nõudnud põhikohtuasja kostjalt postiasutusest saadetud faksiga, mille kuupäev ja ka sisu on autentsed (*burofax*), et toimuks krediidilepingu ülesütlemine ja hageja poolt kostjale alusetult makstud summade tagasimaksmine, ning teiselt poolt, et põhikohtuasja kostja keeldus neid nõudeid rahuldamast.
- 15 Kuna põhikohtuasja hageja nõuded rahuldati kohtuväliselt, märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et asjasse puutuvate riigisiseste õigusnormide kohaselt ei ole tal õigust menetluskulusid üheltki poolelt välja mõista. Ta märgib veel, et tal ei ole ka õigust põhikohtuasja aluseks oleva hagi esitamisele eelnenud nõudeid arvesse võtta, et hinnata põhikohtuasja kostja pahausksust ja mõista põhikohtuasja hageja menetluskulud välja põhikohtuasja kostjalt. Selles kontekstis olgu märgitud, et kuna põhikohtuasja hageja on „tarbija“ direktiivi 93/13 tähenduses ja kuna põhikohtuasjas soovib see pool tugineda sellest direktiivist tulenevatele õigustele, kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas need riigisisemed õigusnormid on selle direktiiviga kooskõlas.

- 16 Nendel asjaoludel otsustas Juzgado de Primera Instancia nº 2 de Las Palmas de Gran Canaria (Las Palmas de Gran Canaria esimese astme kohus nr 2, Hispaania) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Tarbijate esitatud hagide puhul, mis tulenevad ebaõiglastest lepingutingimustest ja mis põhinevad [direktiivil 93/13], ning olukorras, kus tarbijate nõuded rahuldatakse kohtuväliselt, näeb [LEC] artikkel 22 ette, et tarbijad peavad kandma menetluskulud, arvestamata varasematele nõuetele vastamata jätnud müüja või teenuste osutaja varasemat tegevust. Kas nende Hispaania menetlusnormide puhul on tegemist olulise takistusega, mis võib pärssida tarbijat teostama õigust nõuda tõhususe põhimõttega ning direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 vastuolus oleva lepingutingimuse võimaliku ebaõiglase laadi tõhusat kohtulikku kontrollimist?“

Euroopa Kohtu pädevus

- 17 Kõigepealt väidavad põhikohtuasja hageja ja Hispaania valitsus, et Euroopa Kohus ei ole pädev esitatud küsimusele vastama, kuna põhikohtuasja aluseks olev õiguslik olukord ei kuulu liidu õiguse kohaldamisalasse.
- 18 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab Euroopa Kohus oma pädevuse kontrollimiseks kindlaks tegema asjaolud, mille tõttu liikmesriigi kohus talle eelotsusetaotluse esitas (15. juuli 2021. aasta kohtuotsus *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 19 Selles osas tuleneb EL lepingu artikli 19 lõike 3 punktist b ja ELTL artikli 267 esimesest lõigust, et Euroopa Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis käsitlevad liidu õiguse tõlgendamist ja liidu institutsioonide vastu võetud õigusaktide kehtivust. ELTL artikli 267 teises lõigus on sisuliselt täpsustatud, et kui küsimus, mille kohta võib taotleda eelotsust, kerkib poolelioleva kohtuasja käigus liikmesriigi kohtus, võib see kohus, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, taotleda sellekohast eelotsust Euroopa Kohtult (15. juuli 2021. aasta kohtuotsus *The Department for Communities in Northern Ireland*, C-709/20, EU:C:2021:602, punkt 46).
- 20 Käesoleval juhul on tõsi, et asjaomaste menetluskulude jaotamise kord on Hispaania kohtutes alगतatud menetlustele kohaldatav ja kuulub seega põhimõtteliselt Hispaania menetlusõiguse kohaldamisalasse.
- 21 Eelotsusetaotlusest nähtub siiski, et põhikohtuasja ese kuulub liidu õigusega reguleeritud valdkonda. Nimelt puudutab see vaidlus müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel sõlmitud lepingu mitme tingimuse ebaõiglast laadi direktiivi 93/13 tähenduses ning esitatud küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt selgitada, kas selle direktiivi artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus menetluskulude jaotust reguleeriv riigisisene menetlusõiguse säte, milleks on LEC artikkel 22. Eelkõige palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul analüüsida, kas selline riigisisene õigusnorm võib tõhususe põhimõtet arvestades kujutada endast olulist takistust, mis võib pärssida tarbijate huvi oma õigusi kasutada, rikkudes sellega liidu õiguse norme. Direktiivist 93/13 tulenevate tarbijaõiguste teostamine sõltub liikmesriikide menetlusõigusest. Seega võib asjaomane riigisisene menetlusõigus otsustavalt mõjutada liidu õiguse tõhusust.

- 22 Euroopa Kohus, kellel paluti analüüsida maksekäsmenetluste sisu, on mitu korda otsustanud, et kulud, mis kaasnevad kohtumenetlusega, võivad pärssida tarbijate tahet esitada vastuväide, mis on seda liiki menetlustega nõutav (vt selle kohta 14. juuni 2012. aasta kohtuotsus Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 54; 18. veebruari 2016. aasta kohtuotsus Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 52, ja 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punkt 69).
- 23 Kuigi menetluskulude jaotamise korra rakendamine kuulub vastavalt menetlusautonoomia põhimõttele liikmesriikide riigisisesse õiguskorda, peavad selle rakendamise tingimused vastama siiski kahele tingimusele. See kord ei tohi olla ebasoodsam kui kord, mida kohaldatakse riigisisese õiguse kohaldamisalasse kuuluvate samalaadsete olukordade suhtes (võrdväarsuse põhimõte), ega tohi muuta tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks liidu õigusega antud õiguste kasutamist (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta analoogia alusel 17. juuli 2014. aasta kohtuotsus Sánchez Morcillo ja Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 31).
- 24 Neil asjaoludel on Euroopa Kohus pädev käesolevat eelotsusetaotlust lahendama.

Eelotsuse küsimuse vastuvõetavus

- 25 Põhikohtuasja hageja ja Hispaania valitsus teevad Euroopa Kohtule ettepaneku tunnistada esitatud küsimus vastuvõetamatuks, kuna see küsimus on liikmesriigi kohtupraktikas juba lahendatud. See kohtupraktika võimaldab kohaldada „paranduskriteeriumi“, mis võimaldab arvesse võtta kohtumenetluses kostjaks oleva müüja või teenuse osutaja võimalikku pahausksust ning sellisel juhul mõista kohtukulud välja viimaselt, isegi kui hageja nõuded on kohtuväliselt rahuldatud.
- 26 Sellega seoses tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikli 267 järgses menetluses, mis põhineb selgel liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete eristamisel, põhikohtuasja faktiliste asjaolude hindamine ning riigisisese õiguse tõlgendamine ja kohaldamine vaid liikmesriigi kohtu pädevuses. Üksnes asja menetleval ja selle lahendamise eest vastutaval liikmesriigi kohtul on kohtuasja eripärasid arvesse võttes õigus hinnata nii Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste vajalikkust kui ka asjakohasust. Järelikult, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud otsuse tegema (14. juuni 2012. aasta kohtuotsus Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 27 Seega saab Euroopa Kohus liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotluse vastuvõetamatuks tunnistada vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (14. juuni 2012. aasta kohtuotsus Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Käesoleval juhul see ilmselgelt aga nii ei ole.
- 29 Sellega seoses tuleb nimelt tõdeda, et eelotsusetaotlus puudutab direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 tõlgendamist ning selle eesmärk on võimaldada eelotsusetaotluse esitanud kohtul otsustada, kas LEC artikkel 22, nagu seda on tõlgendanud liikmesriigi kohtud, on selle direktiivi sätetega kooskõlas.

- 30 Veel nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et LEC artiklit 22 kohaldades on oht, et põhikohtuasja hageja, kes on direktiivis 93/13 nimetatud tarbija, peab kandma menetluskulud seoses hagiga, mille ta esitas asjasse puutuva pikeneva krediidilepingu ebaõiglase tingimuste peale, vaatamata sellele, et tema nõue rahuldati asjaomase krediidasutuse poolt kohtuväliselt.
- 31 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb asuda seisukohale, et esitatud küsimus on vastuvõetav.

Sisulised küsimused

- 32 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb koostoimes tõhususe põhimõttega tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu LEC artikkel 22, mille kohaselt kohtumenetluses, mis puudutab müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelise lepingu tingimuse ebaõiglaseks tunnistamist, peab tarbija juhul, kui tema nõuded rahuldatakse kohtuväliselt, kandma oma menetluskulud kohtumenetluses, mille ta pidi algatama selleks, et tugineda oma direktiivist 93/13 tulenevatele õigustele, ja arvestamata varasematele nõuetele vastamata jätnud müüja või teenuste osutaja varasemat käitumist.
- 33 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb selles valdkonnas liidu erinormide puudumise tõttu direktiivis 93/13 ette nähtud tarbijakaitse rakendamise kord menetlusautonoomia põhimõttest tulenevalt sätestada liikmesriikide enda õiguskordades. Samas ei tohi see kord olla ebasoodsam võrreldes korraga, mis kehtib sarnastele riigisisestele olukordadele (võrdvärsuse põhimõte), ega olla sätestatud selliselt, et see muudab liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 83, ning 10. juuni 2021. aasta kohtuotsus BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Sellega seoses nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et menetluskulude jaotamine liikmesriigi kohtutes kuulub liikmesriikide menetlusautonoomia valdkonda tingimusel, et järgitakse võrdvärsuse ja tõhususe põhimõtteid (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 95).
- 35 Mis puudutab käesolevas kohtuasjas ainsana käsitletavat tõhususe põhimõtet, siis tuleb märkida, et iga juhtumit, mille puhul tekib küsimus, kas mingi riigisisene menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle sätte kohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära erinevates riigisisestest ametiasutustes. Seda arvestades tuleb vajaduse korral arvesse võtta liikmesriigi õigussüsteemi aluseks olevaid põhimõtteid, nagu kaitseõiguste tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse nõuetekohane kulgemine (vt eelkõige 10. juuni 2021. aasta kohtuotsus BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Peale selle on Euroopa Kohus täpsustanud, et liikmesriikide kohustus tagada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste tõhusus tähendab eelkõige direktiivist 93/13 tulenevate õiguste puhul tõhusa kohtuliku kaitse nõuet, mis on sätestatud ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 ja mis kehtib muu hulgas sellistele õigustele tuginevate hagide läbivaatamist käsitlevate menetlusnormide määratlemisel (vt selle kohta 10. juuni 2021. aasta kohtuotsus BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 37 Direktiiv 93/13 annab tarbijale õiguse pöörduda kohtusse, et tuvastada lepingutingimuse ebaõiglus ja jätta see kohaldamata. Euroopa Kohus on aga sellega seoses otsustanud, et kui menetluskulude jaotamine seatakse sõltuvusse alusetult makstud summast, mille tagastamise kohustust tunnustati, võib see kohtuasjaga kaasnevate kulude tõttu pärssida tarbijat seda õigust teostama (vt 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 98 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Seega otsustas Euroopa Kohus, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning tõhususe põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus kord, mis võimaldab jätta osa menetluskuludest tarbija kanda vastavalt sellele, millises ulatuses mõistetakse välja alusetult makstud summad pärast lepingutingimuse tühisuse tuvastamist selle ebaõiglase laadi tõttu, kuna selline kord tekitab olulise takistuse, mis võib pärssida tarbijat teostama talle direktiiviga 93/13 antud õigust allutada lepingutingimuste võimalik ebaõiglane laad tõhusale kohtulikule kontrollile (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 99).
- 39 Käesoleval juhul märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et LEC artikli 22 kohaselt ei saa ta mõista menetluskulusid välja põhikohtuasja kustjalt, kuna põhikohtuasja hageja nõuded rahuldati tema menetluses oleva kohtumenetluse väliselt. Selle kohtu sõnul on see nii ka siis, kui ilmneb, et põhikohtuasja kustja tegutses pahauskselt ja et seetõttu oli põhikohtuasja hageja sunnitud oma õigusi kohtus kaitsma, kuna LEC artikkel 22 ei võimalda asja lahendamisel kohtul neid asjaolusid arvesse võtta, et kalduda kõrvale selles artiklis ette nähtud menetluskulude jaotamise reeglist.
- 40 Sellega seoses tuleb märkida, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 alusel algatatud tüüpilistes menetlustes on hagejaks tarbija ja kustjaks müüja või teenuse osutaja, mis tähendab, et kui viimasena nimetatut otsustab rahuldada tarbija nõuded kohtuväliselt, peab see tarbija käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis kirjeldatud Hispaania õigusnormide kohaselt alati kandma selle menetluse kulud ja seda isegi juhul, kui müüja või teenuste osutaja on pahauskne.
- 41 Tuleb tõdeda, et selline õigusnorm, mis paneb sellise riski tarbijale, tekitab olulise takistuse, mis võib pärssida tarbijat teostama oma õigust tõhusale kohtulikule kontrollile asjaomases lepingus sisalduvate lepingutingimuste võimaliku ebaõigluse üle, ning lõppkokkuvõttes rikub see tõhususe põhimõtet.
- 42 Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades väidab Hispaania valitsus siiski, et LEC artiklit 22 saab tõlgendada kooskõlas tõhususe põhimõttest tulenevate nõuetega. Nimelt võib seda sätet tõlgendada nii, et liikmesriigi kohus peab arvesse võtma müüja või teenuse osutaja võimalikku pahausksust ning vajaduse korral nõudma temalt välja kohtumenetlusega seotud menetluskulud.
- 43 Tuleb asuda seisukohale, et selline riigisisese õiguse tõlgendus on kooskõlas tõhususe põhimõttega, kuna see võimaldab mitte pärssida tarbijaid teostama neile direktiiviga 93/13 antud õigusi. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on kontrollida, kas niisugune liidu õigusega kooskõlas olev tõlgendus on võimalik.
- 44 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 koostoimes tõhususe põhimõttega tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisene õigusnorm, mille kohaselt kohtumenetluses, mis puudutab müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelise lepingu tingimuse ebaõiglaseks tunnustamist, peab tarbija juhul, kui tema nõuded rahuldatakse kohtuväliselt, kandma oma menetluskulud kohtumenetluses, tingimusel et asja

lahendav kohus võtab tingimata arvesse asjaomase müüja või teenuse osutaja võimalikku pahausksust ning vajaduse korral mõistab viimaselt välja menetluskulud kohtumenetluses, mille tarbija pidi algatama selleks, et tugineda talle direktiivist 93/13 tulenevatele õigustele.

Kohtukulud

- 45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 koostoimes tõhususe põhimõttega

tuleb tõlgendada nii, et

nendega ei ole vastuolus riigisisene õigusnorm, mille kohaselt kohtumenetluses, mis puudutab müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelise lepingu tingimuse ebaõiglaseks tunnistamist, peab tarbija juhul, kui tema nõuded rahuldatakse kohtuväliselt, kandma oma menetluskulud kohtumenetluses, tingimusel et asja lahendav kohus võtab tingimata arvesse asjaomase müüja või teenuse osutaja võimalikku pahausksust ning vajaduse korral mõistab viimaselt välja menetluskulud kohtumenetluses, mille tarbija pidi algatama selleks, et tugineda talle direktiivist 93/13 tulenevatele õigustele.

Allkirjad